

DICCIONARI DELS OCELLS DEL MÓN

Presentació

L'any 1981 el gran Joaquim Maluquer, aleshores secretari del Consell Executiu de la Generalitat del govern de Jordi Pujol, publicà l'obra *Els ocells de les terres catalanes*, com a compendi de tota l'avifauna autòctona dels Països Catalans i una de les primeres referències històriques que tenim sobre l'ornitologia catalana. Aquesta obra no només fou pionera en la voluntat d'apropar la natura a la ciutadania, sinó que també fou una obra mestra que establia els noms catalans de totes aquelles espècies d'ocells que d'alguna manera es podien observar a les nostres contrades.

Molts d'aquests noms es prenen de nomenclatures i de veus locals que identificaven l'espècie. D'altres, foren creades per Maluquer amb l'objectiu de donar un nom català a totes les espècies autòctones i de reforçar, així, l'ús del català en el món ornitològic, que fins aleshores s'expressava bàsicament en castellà o fent referència als noms científics dels ocells. Amb els anys, molts ornitòlegs, seguint els passos de Maluquer, han realitzat llistes patró cada cop més exhaustives i completes sobre l'avifauna catalana i, paral·lelament, han batejat aquests nous taxons amb noms que ens han permès anomenar-los en la nostra llengua.

En els darrers anys, l'augment del coneixement científic i la professionalització en l'àmbit de l'ornitologia ha generat grans ornitòlegs amb un ampli coneixement de la matèria, de manera que els ornitòlegs catalans i la tasca que realitzen han esdevingut molt prestigiosos i reconeguts arreu. Tot i això, la llengua catalana no havia tingut encara l'oportunitat de comptar amb un suport lingüístic adequat a la talla de molts dels científics que han proliferat en el món ornitològic. Probablement, la ciència catalana s'ha centrat molt en la part tècnica i de recerca i desenvolupament, i no tant en el vessant comunicatiu. Això ha comportat que si bé és a Catalunya on s'han originat algunes de les obres cabdals i de les llistes patró d'ocells del món més completes i de referència, el vessant divulgatiu, més proper al ciutadà, presenti encara algunes mancances. No passa el mateix en les llengües francesa, anglesa o castellana en què el pes de la comunicació no científica ha anat agafant volada i aquest fet ha permès que les llistes patró i la nomenclatura en cada idioma siguin globals i gaudeixin d'un ampli reconeixement i ús.

Amb el temps, altres ornitòlegs preocupats i conscients d'aquesta manca de divulgació, han fet l'intent d'anomenar de manera sistemàtica tots els ocells del món, però la immensitat de l'empresa i, cal reconèixer-ho també, la dificultat que implica la seva realització, han provocat retards i complicacions en la seva realització.

L'any 2012 un grup de naturalistes (Raül Aymí, Rafel Cebrian, Jordi Clavell, Manuel-Enric Giménez i Àlex Mascarell), a títol personal, i partint de diversos àmbits del coneixement de la natura, vam reprendre aquesta empresa que es va iniciar ara fa més de cinc anys i que encara dura. L'objectiu d'aquest grup, format per ornitòlegs catalans i valencians, ha estat el de donar nom, de manera sistemàtica i amb una visió global, a totes les espècies d'ocells del món partint de la llista mestra presentada a l'obra *Handbook of the birds of the world*, de Lynx Edicions. Amb posterioritat (maig 2019), s'ha afegit a aquest grup, el nostre company Ponç Feliu, ornitòleg i director del Parc Natural de Cap de Creus. A punt d'arribar a la fase final d'aquest projecte, també hem de lamentar la pèrdua, el gener de 2021, del nostre company i amic enyorat, Rafel Cebrian, expert en programes de recerca i conservació del Zoo de Barcelona, assessor del TERMCAT, durant tres dècades, en nomenclatura de fauna i una de les peces clau d'aquesta obra col·lectiva. Un referent i un exemple per a tots aquells que estimen la biodiversitat i la seva llengua.

En el decurs d'aquesta empresa, la funció del TERMCAT, el centre de terminologia de la llengua catalana, ha estat cabdal, tant pel que fa a l'elaboració d'unes recomanacions prèvies per a l'establiment de les denominacions catalanes d'ocells, que garanteixen la coherència de tots els neologismes proposats, com pel que fa a la revisió terminològica de la nomenclatura catalana, l'estudi dels neologismes que han presentat algun tipus de problema, i l'elaboració d'aquest diccionari en línia que reflecteix el resultat global de la feina duta a terme fins ara. La participació experta, voluntària i optimista de Glòria Fontova,

[2]

terminòloga del TERMCAT, en el *Diccionari dels ocells del món* ha estat clau perquè aquest projecte de llarga volada, que aplega la nomenclatura catalana de la totalitat d'espècies d'ocells del món identificades actualment, més de 11.100, corresponents a 243 famílies agrupades en 36 ordres, s'hagi pogut arribar a completar durant el 2022.

Raül Aymí; Rafel Cebrian († 2021); Jordi Clavell; Ponç Feliu; Manuel-Enric Giménez; Àlex Mascarell
Coordinadors científics del *Diccionari dels ocells del món*